

Dialogoog werkt beter dan discussie

Sommige onderwijsproblemen kunnen alleen opgelost worden door de ervaring, deskundigheid en mening van veel mensen binnen school te mobiliseren. Met het Wereldcafé kan zo'n grote groep mensen een bijdrage leveren. Ook de creatieve dialoog van Kahane vergroot de mogelijkheden om samen tot een nieuwe werkelijkheid te komen.

Socrates wordt vaak in een adem genoemd met dé dialoog. Hij maakte er de gewoonte van om publiekelijk, vaak op het plein in de buitenlucht, met velen de dialoog aan te gaan. Hierbij ploegde hij net zo lang door tot de verschillende opvattingen en drijfveren bloot kwamen te liggen. Hij deed dat vanuit de stellige overtuiging dat verruimd inzicht leidt tot deugdelijk handelen. De dialoog was in deze exercities kerninstrument, waarvan wij in ons tijdsgewricht nog graag gebruik maken.

Een actuele afgeleide is het Wereldcafé, een Amerikaanse methodiek die in Nederland vaste voet aan de grond begint te krijgen. David Isaacs en Juanita Brown legden de basis ervoor in 2005 met het boek *The World Café*.

Nog even niet in discussie

Het Wereldcafé is een metafoor die staat voor caféconversatie; daaraan zijn weinig sturende regels verbonden en alleen de verbeelding stelt grenzen. Het is losjes gepraat over de dingen des levens, soms tijdens toevallige ontmoetingen, soms bijzonder persoonlijk van aard, soms ineens heel wezenlijk. De metafoor staat ook voor kracht van cafégesprekken in een sfeervolle ruimte met zacht geroezemoes van andere stamgasten waardoor ruimte wordt gecreëerd, waarin een ieder zich vrij voelt om te zeggen wat hij wil.

Het Wereldcafé is een 'bottom up' methodiek die gericht op het verhogen van de kwaliteit van de conversatie. In het Wereldcafé spreek je niet over ditjes-en-datjes, maar over vragen en thema's die ertoe doen. Vragen waar mensen iets in herkennen, iets bij voelen, iets van vinden. En dan komt een dialoog op gang, waarin deelnemers geheel vanuit zichzelf praten, maar tegelijkertijd gericht zijn op de ander.

The World Café

Gesprekshouding bij het Wereld Café:

- Focus on what matters
- Contribute your thinking
- Speak your mind and heart
- Listen to understand
- Link and connect ideas
- Listen together for insights and deeper questions.

Uit: *The World Café* van David Isaacs en Juanita Brown

Creatieve dialoog

Komen tot een creatieve dialoog:

- Luisteren
- Doorvragen
- Vragen stellen
- Vertellen wat je te zeggen hebt
- Eigen oordeel uitstellen
- Snelle oplossing uitstellen.

Uit: *Solving Thought Problems* van Adam Kahane

In het Wereldcafé praat iedereen net zo lang tot hij is uitgesproken, anderen vullen aan en gaan nog even niet in discussie. Discussie leidt in deze werkvorm eerder af; het gaat nog niet om de verschillen, maar om het vaststellen van overeenkomsten.

Iedereen praat

Het Wereldcafé kan een zeer vruchtbare methodiek zijn die de start van een visie – of verandertraject kan vormen. Het kan groepen brengen wat intervisie niet meer kan. Zo wilde onlangs een school de visie omtrent communicatie aan de orde stellen. Men organiseerde een dag, waarbij 's ochtend het gedachtegoed van Covey centraal stond. Dat was verrijkend want Covey gaat over een proactieve houding, win-win, en het belangrijke motto: eerst begrijpen, dan begrepen worden.

De ochtend zorgde ervoor dat de deelnemers – 65 mensen! - in de juiste stemming de dialoog in het Wereldcafé konden voeren; het gedachtegoed van Covey en het Wereldcafé bracht bijzondere gesprekken op gang. De aanvankelijke weerstand tegen de visie van de directeur maakte plaats voor verhelderende en verdiepende gesprekken. Daarbij waren niet slechts enkelen aan het woord, maar voerde iedereen het gesprek aan de tafels van het Wereldcafé. Zo levert deze methodiek voor iedere groep iets extra's op.

Creatieve dialoog

Een vergelijkbare werkwijze komt van Adam Kahane. In zijn boek *Solving Thought Problems* van 2007 beschrijft hij zijn verwondering over het verschijnsel dat bijvoorbeeld sociale vraag-

stukken zo lang zo vast kunnen zitten, terwijl iedereen ogenschijnlijk naar een oplossing streeft. Dat heeft wat hem betreft te maken met het verschillen van overtuigingen, waardoor het verschil in oorzaak en gevolg in handelen troebel wordt. Kahane deed bijzondere ervaringen op in Zuid-Afrika na de apartheid, Colombia tijdens de burgeroorlog, Argentinië, Guatamala na de genocide, Israël, Noord-Ierland, Cyprus en Baskische gebieden. Hij wist onder zware omstandigheden een omgeving te scheppen waarin nieuwe ideeën en creatieve benaderingen kunnen ontstaan.

Professioneel

Kahane beschrijft een aantal fasen om te komen tot een dialoog. De betrokken groep start met 'downloaden' (verleden – geheel) waarbij iedere deelnemer iets kan zeggen over zijn opvatting over het gekozen onderwerp, bijvoorbeeld over 'innovatie in onze school'. Pas hierna kan het debat worden gevoerd (verleden – fragment). Dit brengt tegenstellingen tussen deelnemers op tafel. Door vervolgens te reflecteren op de wijze van communiceren in het debat wordt de overgang gemaakt naar een creatieve dialoog (fragment – toekomst). De deelnemers merken in deze fase dat een professioneel en verrijkend gesprek kan ontstaan als de belangrijkste gespreksregels worden toegepast: luisteren, doorvragen, vragen stellen, vertellen wat je te zeggen hebt, het eigen oordeel en een snelle oplossing uitstellen.

Stilte

Laatst gebruikten wij de cirkel van Kahane op een school, waar een klankbordgroep al een aantal jaren aan het werk was en waar het bespreken van onderwerpen wat sleets en oppervlakkig werd. Men overwoog dan ook de klankbordgroep op te heffen. Maar de groep was ooit in het leven geroepen door de toenmalige nieuwe directeur. Hij wilde op die manier zijn school beter leren kennen en draagvlak houden voor zijn beleid.

Al tijdens het 'downloaden' werd duidelijk dat de leden van de klankbordgroep steeds het gevoel hadden 'partij te kiezen' voor de directeur. Ze voelden zich er ongemakkelijk bij om open aan te geven hoe zij tegen de dingen in de school aankeken. Dat was nooit de bedoeling geweest van de directeur. Toen dit eenmaal helder werd, was de weg vrij om te zoeken naar een nieuwe manier van met elkaar om te gaan en werd de doelstelling van de klankbordgroep bijgesteld. Een belangrijk houdingsaspect bij een creatieve dialoog bleek ook nu weer het opschorten van het eigen oordeel. Ook essentieel: de balans tussen overtuigen en onderzoeken en de krachtige werking van de stilte. Als een groep in staat is om deze fases te doorlopen, dan zijn deelnemers écht in staat om samen een nieuwe werkelijkheid te creëren.

**Dorien Sluiter, directeur LinQue Consult, dorienslujter@linqueconsult.nl.
Informatie over het Wereldcafé: www.theworldcafe.com.**